

Lausuntoyhteenvedo lausuntokierroksesta ja erilliskuulemisista

Hallituksen esitysluonnos laiksi lastensuojelulain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi oli lausuttavana 13.5.–16.6.2025. Varsinaisella lausuntokierroksella saatiin yhteensä 99 lausuntoa. Jatkovalmistelun aikana järjestettiin erilliskuulemiset liittyen tutkintoon valmentavan koulutuksen rahoitukseen ja vankilan perheosastopalvelun tuottamiseen. Tässä yhteenvedossa raportoidaan nämä kaikki kuulemiset.

Johdanto

Lausuttavana olleen hallituksen esitysluonnoksen ehdotukset perustuvat pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan, jonka mukaan lastensuojelulainsäädäntö uudistetaan. Uudistaminen toteutetaan kahdessa vaiheessa. Tämä lausuntoyhteenvedo koskee uudistamisen ensimmäisen vaiheen ehdotuksia.

Lausuntokierroksella ollut hallituksen esitysluonnos sisälsi keskeisesti seuraavat asiakokonaisuudet:

- lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun ja kasvatuksellinen rajaaminen
- kuntouttavan suljetun laitospalvelun järjestäminen, sisältö, päätöksenteko, henkilöstö ja toimeenpano sekä palvelun yhteydessä toteutettava turvatarkastus ja sen toimeenpano
- erityisen huolenpidon jakson järjestäminen, päätös ja toimeenpano
- rajoituksia sijaishuollossa koskevat ehdotukset
- luvatta sijaishuoltopaikasta poissaolevien lasten etsintä, palauttaminen ja poliisin virka-apu
- yhteistyövelvoite lastensuojelun ja psykiatrian yhteensovittettujen yksiköiden perustamiseksi
- Valtion lastensuojelulaitos ja sen yhteydessä toimiva koulu

Lausuntokierroksella ollut hallituksen esitysluonnos sisälsi seuraavat säädösehdotukset:

- laki lastensuojelulain muuttamisesta
- laki terveydenhuoltolain 69 §:n muuttamisesta
- laki sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain 4 §:n muuttamisesta
- laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta
- laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta (uusi laki)

Esityksessä oli huomioitu myös eduskunnan lausuma (EV 317/2018 vp – HE 237/2018 vp).

Lausuntoja pyydettiin yhteensä 109 taholta, minkä lisäksi kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa lausuntonsa Lausuntopalvelu.fi-palvelussa. Lausunnonantajista edusti hyvinvointialueita 20 (hyvinvointialueet ja Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy), kuntia ja kuntayhtymiä 2 (KT Kuntatyönantajat ja Suomen Kuntaliitto ry), valtion viranomaisia 19 (ml. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Valtion koulukodit, lapsiasiavaltuutettu, Aluehallintovirastot, Valvira, Eduskunnan oikeusasiamies, valtioneuvoston oikeuskansleri, tuomioistuimet, ministeriöt ja niiden alaiset laitokset), järjestöjä 30, yrityksiä 13 ja muita lausunnonantajia 13, joihin sisältyi muun muassa Ahvenanmaan maakuntahallitus, Tampereen yliopisto, Uudenmaan sosiaalialan osaamiskeskus Socca ja Valtakunnallinen sosiaalityön yliopistoverkosto SOSNET.

TUVA-koulutuksen rahoitukseen liittyvän lausuntopalautteen vuoksi ehdotusta muutettiin. Näistä muutoksista kuultiin erikseen Opetushallitusta, Valtion koulukoteja sekä Perhekuntoutuskeskus Laustetta ja Nuorten Ystävät ry:tä. Kaikki edellä mainitut tahot antoivat lausunnon asiassa.

Vankilan perheosastopalvelun tuottamiseen liittyvää ehdotusta muutettiin jatkovalmistelussa. Uudesta ehdotuksesta kuultiin erikseen oikeusministeriön, Rikosseuraamuslaitoksen, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja Valtion koulukotien sekä Etelä-Suomen aluehallintoviraston ja Valviran edustajia. Rikosseuraamuslaitos antoi jatkovalmistelun aikana kaksi kirjallista lausuntoa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos yhden.

Lapsen oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun ja kasvatuksellinen rajaaminen (4 a–4 c §)

Monivalintakysymykseen vastanneista (n=56) arvioi esityksen vastaavan ainakin pääosin tavoitetta vahvistaa kodin ulkopuolelle sijoitetun lapsen oikeudesta erityiseen suojeluun. Osalla ei ollut kantaa (n=8) tai se oli kielteinen (n=5).

Valtaosa lausujista kannatti tavoitetta kasvatuksellisten käytäntöjen (4 a–c §) ja 11 luvun mukaisten rajoitusten selkiyttämistä, mutta iso osa katsoi jatkotäsmennykset välttämättömiä. Osan mielestä ehdotus kuitenkin selkeyttäisi tai mahdollisesti selkiyttäisi (kuten Valvira, Valtioneuvoston oikeuskansleri) nykytilaa. Joidenkin mukaan ehdotukset voisivat mahdollistaa rajoituskeskeisyyden vahvistumisen. Tämän riskin vähentämiseksi ehdotettiin muun muassa erityisen suojelun tarkempaa avaamista. Esimerkiksi ETENE tunnisti, että rajat voivat olla paitsi lapsen turvallisuuden kannalta välttämättömiä, myös kehityksen ja kuntoutumisen kannalta suotavia. Sääntelyltä edellytetään kuitenkin riittävää tarkkarajaisuutta, oikeasuhtaisuutta ja ennakoitavuutta, johon merkittävä osa lausunnonantajia pyysi kiinnittämään jatkovalmistelussa huomiota. Merkittävä osa piti kasvatuksellisen rajaamisen käsitettä epäselvänä ja toivottiin sen tarkempaa määrittelyä suhteessa 11 luvun mukaisiin rajoituksiin. Oikeusministeriö (OM) piti ehdotusta keinotekoisena, koska ehdotetuilla käytännöillä puututaan tosiasiallisesti perusoikeuksiin eikä rajanveto ole selkeä. Myös EOA:n mukaan esimerkiksi terminologinen muutos haltuunotosta poisottamiseksi ei riittävässä määrin selkeytä rajoitustoimenpiteiden ja kasvatuksellisten keinojen eroa. Tuotiin esille tarve täsmentää edelleen tarkoitusta, kestoa ja intensiteettiä kasvatustoimenpiteiden ja perusoikeuksiin puuttuvien rajoitusten eronteossa. EOA totesi pitävänsä hyvin mahdollisena, että yleisluontoinen ja lapsen ikään rajoittamaton maininta fyysisen koskemattomuuden puuttumismahdollisuuksiin voisi antaa käsityksen lasta hoitavalle, että oikeus puuttua olisi jotakin enemmän ja laajempaa kuin normaalioloissa lapsen asuessa hänen omien vanhempiensa kanssa.

Moni lausuja (ml. OM) viittasi aiempaan perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöön (PeVL 64/2018 vp) ja totesi, ettei ehdotus täytä aiempaa eduskunnan lausumaa vaan raja kasvatuksellisten keinojen ja 11 luvun rajoitusten välillä on edelleen epäselvä.

Ehdotetun sääntelyn mahdolliset soveltamisvaikeudet perhehoidossa nostettiin useassa lausunnossa esiin etenkin perhehoitajien osaamisen, perhehoidon valvonnan ja lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Osan näkemysten mukaan ehdotukset voisivat vaikuttaa myönteisesti perhehoidon lisääntymiseen. Päätöksentekomenettelyyn etenkin perhehoidossa toivottiin selkiytystä (ml. moni hyvinvointialue, AVI:t, Perhehoitoliitto ry). Ehdotettiin harkittavaksi, voisiko 4 c §:n mukaisena päätöksentekijänä perhehoidossa toimia perhehoitolain 15 §:n mukainen perhehoitajan vastuutyöntekijä. EOA piti ongelmallisena sitä, että valtuuksia esitysluonnoksessa todetulla tavalla lisättäisiin siellä, missä ensisijaisen valvonnan on todettu olevan riittämätöntä. EOA:n näkemyksen mukaan etukäteen sopiminen kaikkien perhehoitoon sijoitettujen lasten kohdalla voisi kuitenkin ennaltaehkäistä mielivaltaisen kohtelun kohteeksi joutumista ja edesauttaa ennakkollisen valvonnan toteutumista sitä kautta, että sijoituksen

yhteydessä sosiaalityöntekijä ja perhe kävisivät kasvatuseriaatteita, sääntöjä ja käytäntöjä koskevan keskustelun. EOA totesi perhehoitajan osalta poisottamisen olevan uusi julkinen hallintotehtävä, jota pitäisi arvioida PL 124 näkökulmasta. Nostettiin toisaalta esiin, että ehdotukset eivät tue tavanomaista ja kodinomaista sijaishuoltoa perhehoidossa, jos sääntely edellyttää perhehoitajan kirjaamista, lapsen kuulemisen kirjaamista ja muuta hallinnollista työtä. Tuotiin esille selkiyttämisen tärkeys koskien tilanteita, jossa perhehoitaja ja sosiaalityöntekijä tai huoltaja olisivat erimielisiä esimerkiksi aineen tai esineen poisottamisesta.

Useassa lausunnossa pidettiin etenkin ehdotetun 4 b §:n suhdetta 65 §:ään epäselvänä ja tulkinnanvaraisena (esimerkiksi EOA). Epäselvänä pidettiin tilanteita, joissa lapsi vastustaisi kasvatuksellista rajausta tai aineiden tai esineiden poisottoa. Toivottiin konkreettisia ja selkeitä esimerkkejä perusteluihin. Lisäksi ehdotettiin muun muassa lapsen toimintakyvyn lisäämistä 4 a §:ään (Autismiliitto ry) ja henkilöstön pakollisen sertifioidun henkilöturvakoulutuksen sisällyttämistä lakiin voimankäyttöön mahdollisesti liittyvien ylilyöntien välttämiseksi (Familiar Oy). Useissa lausunnoissa nostettiin esiin myös henkilöstön oikeusturvan huomioimisen tärkeys.

EOA pohti rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 mom. ja 7 §:ään tehdyn viittauksen asianmukaisuutta ja tarpeellisuutta.

THL ei kannattanut velvollisuutta ottaa pois lapsen rahavarat, maksuvälineet ja muut vastaavat ja ehdotti säännökseen lisättäväksi, että lapselle on jätettävä henkilökohtaiseen käyttöön LsL:n 55 §:n mukaiset käyttövarat. Esimerkiksi tupakkatuotteiden poisottovelvollisuus jakoi näkemyksiä. Useassa lausunnoissa tuotiin esille ehdotuksen myönteisiä ja kielteisiä vaikutuksia. AVI:en mukaan aineiden ja esineiden poisottamisen suhteellisuusperiaatetta ei ole punnittu. AVI:en työsuojelun vastuualueen mukaan rajojen asettaminen voisi lisätä väkivallan vaaraa työssä.

SM ja Poliisihallitus (POHA) ehdottavat ”yleisen järjestyksen” -käsitteen muuttamista 4 a ja b §:ssä, jotta se ei sekaannu poliisilaissa (872/2011) tai järjestyslaissa (612/2003) vakiintuneisiin käsitteisiin. SM ehdotti, että 4 c §:n perusteluissa olisi hyvä selvittää 1 momentin välttämättömyyden kynnystä siten, että lapsen hoitoa koskevat ja kasvatukselliset näkökohdat tulevat myös huomioiduksi perusoikeuspunninnassa. Myös ajallisen ulottuvuuden kuvaaminen selventäisi soveltamista.

Ehdotukset liittyen terveydenhuoltolakiin (69 §) ja lastensuojelulakiin (16 b §) lisättävistä informatiivisluonteisista viittauksista voimassa olevaan sääntelyyn ns. hybridiyksikköjen eli lastensuojelun ja psykiatrian yhteensovitettujen yksiköiden perustamiseksi

Saadussa lausuntopalautteessa suuri osa lausujista piti esitettyjä informatiivisia säädösmuutoksia liian löyhästi velvoittavina. Muun muassa valtioneuvoston oikeuskansleri katsoi, että palvelun toteuttamisesta tulisi säätää velvoittavammin. Lapsiasiavaltuutettu vaati selkeämpää ja velvoittavampaa sääntelyä kohderyhmästä, sisällöstä ja toteutuksesta. Monessa lausunnossa kiinnitettiin huomiota siihen, ettei ehdotus itsessään paranna muuta psykiatrian ja lastensuojelun yhteistyötä tai lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujärjestelmän ongelmia, mukaan lukien psykiatrian resurssien heikkoutta. Lausunnoissa tuotiin esiin tarve kehittää lastensuojelun avohuollon ja sijaishuollon asiakkuudessa olevien lasten saamaa psykiatrian tukea yhteensovitettuja yksiköitä laajemmin. ETENE katsoi, että yksiköiden toimintaedellytyksiä ja tarkoitusta on joko täsmennettävä niin, että toiminnalle muodostuu selkeät oikeudelliset puitteet, tai vaihtoehtoisesti on pyrittävä saavuttamaan tavoitteet olemassa olevia palveluja kehittämällä. Myönteistä palautetta esitys sai siitä, että tarve vaativimmille lastensuojelun ja psykiatrian yhteensovitetuille yksiköille ymmärretään laajasti. Yhteensovitettujen yksiköiden katsotaan vahvistavan lastensuojelun ja psykiatrian yhteistyötä ja mahdollisesti lisätä palvelujen kehittämistä yhteistyössä. Lausunnoissa pidettiin mahdollisena, että yksiköt vähentävät sijaishuoltopaikan muutoksia. VM totesi

lausunnossaan, että esityksessä tulisi vielä selkiyttää, onko hybridiyksikköjen perustamisessa kysymys vapaaehtoisesta tehtävästä ja valittua ratkaisua tulisi käsitellä myös esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa.

Kuntouttavan suljetun laitospalvelun järjestäminen, sisältö, päätöksenteko, henkilöstö ja toimeenpano sekä palvelun yhteydessä toteutettava turvatarkastus ja sen toimeenpano

Merkittävä osa lausunnonantajista katsoi, että suljettuun laitospalveluun sijoittamisen edellytyksenä olevaa lapsen tekemiä ” muita rikollisia tekoja ” tulee tarkentaa. Muita rikollisia tekoja jättää liikaa tulkinnan varaa sille, ketkä lapset voidaan sijoittaa suljettuun palveluun (muun muassa valtioneuvoston oikeuskansleri ja Valvira). Määritelmän epätasällisyyden katsottiin vaarantavan lasten oikeusturvaa. SM katsoi, että muita rikollisia tekoja tulisi täsmentää vähintään perusteluissa. Vantaan ja Keravan hyvinvointialue ehdotti, että ” muita rikollisia tekoja ” tulisi muuttaa muotoon ” tai tekee toistuvasti muita vakavia rikollisia tekoja ”. Sosiaalityöntekijöiden liitto ry ehdotti, että sijoituksen mahdollistava lapsen käyttäytyminen määriteltäisiin siten, että se koskisi lasta, joka käyttää vakavaa väkivaltaa tai muutoin omalla käytöksellään vakavasti vaarantaa omaa ja muiden terveyttä ja turvallisuutta erityisen vakavalla tavalla, voidaan sijoittaa suljettuun palveluun.

Lausuntopalautteissa kiinnitettiin laajasti huomiota siihen, että toistaiseksi voimassa oleva sijoitus päätös suljettuun laitospalveluun yhdessä sijoituksen ajaksi määrittävien 71 §:ssä säädettyjen erityisten rajoitustoimien kanssa aiheuttaa oikeusturvaongelman. Lausunnoissa (muun muassa valtioneuvoston oikeuskansleri, EOA, lapsiasiavaltuutettu, AVI, THL, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Humana Oy, Socca) ehdotettiin sijoituspäätöksen määräaikaaisuutta. Määräajan pituudeksi sijoitukselle THL esitti yhtä vuotta. Valtioneuvoston oikeuskansleri katsoi, että sijoituksen määräaikaisuus edellyttäisi, mikäli sijoituksen jatkaminen arvioitaisiin tarpeelliseksi, uuden perustellun valituskelpoisen päätöksen tekemistä, mikä mahdollistaisi asian saattamisen myös hallinto-oikeuden arvioitavaksi. Näin ollen määräaikainen päätös turvaisi paremmin lapsen sekä lapsen vanhempien ja huoltajien oikeusturvaa. Useassa lausunnossa katsottiin, että rajoituksista tulee antaa määräaikaiset päätökset, joista on valitusmahdollisuus. SOS-lapsikylän mukaan erityisten rajoitusten tarpeellisuutta koskeva arviointi pitäisi tosiasialiseen näyttöön perustuen toteuttaa niin, että erityisistä rajoituksista tehdään määräaikaiset päätökset neljäksi kuukaudeksi, jolloin niiden tarve ja yksittäisen rajoituksen jatkamisen edellytykset arvioidaan aina erikseen. Samoin AVI:t katsoivat, että lapsi ei tosiasialisesti voi suljetun laitospalvelun aikana opetella toimimaan rajoituksista ja siten kuntoutuminen voi olla näennäistä. THL piti rajoitusten keventämisen tapaa epäselvänä. Useammassa lausunnossa tuotiin myös esiin, että asiakassuunnitelman tarkistamista itsessään ei katsottu riittäväksi keinoksi lapsen oikeusturvan kannalta, mikäli päätöksiä rajoitusten osalta ei tehdä. Lapsiasiavaltuutettu katsoi, että oikeusturvan kannalta on tärkeää tuoda esityksessä esiin, miten lapselle asetettuja suljetun laitospalvelun aikaisia rajoituksia asetetaan ja puretaan, ja miten lapsi tai huoltaja voi hakea muutosta rajoituspäätöksiin tai sijoituksen purkua sijoituksen aikana. Hyvil pohti, onko rajoitusten osalta aina olemassa riittävästi tietoa saatavilla sijoituspäätöstä tehtäessä.

Neljän kuukauden välein tapahtuva asiakassuunnitelman tarkastamista pidettiin tärkeänä. Toisaalta Helsingin kaupunki katsoi, että tarkistaminen tulisi tapahtua vähintään kolmen kuukauden välein johtuen yksikön perusoikeuksia voimakkaasti rajoittavasta luonteesta. Pirkanmaan hyvinvointialue taas katsoo riittäväksi, että asiakassuunnitelma päivitetään tarvittaessa lapsen tilanteen niin edellyttäessä, kun lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä olisi kuitenkin korostettu tarve ja velvollisuus työskennellä aktiivisesti lapsen ja tämän verkoston kanssa lapseen kohdistuvista rajoitteista ja lapsen erityisestä suojelutarpeesta johtuen. Asiakassuunnitelman tarkistamista itsessään ei katsottu riittäväksi keinoksi lapsen oikeusturvan kannalta, mikäli päätöksiä rajoitusten osalta ei tehdä.

Osa lausujista piti suljetun laitospalvelun suhdetta rikosoikeusjärjestelmään epäselvänä. Sijoituksen aikaisten rajoitusten, kuten lapsen liikkumisvapauden rajoittaminen ja viestintävälineiden poisottaminen koko sijoituksen ajaksi, todettiin hämärtävän rajaa lastensuojelun ja rangaistusjärjestelmän välillä (Humana Oy, Keski-Suomen hyvinvointialue, lapsiasiavaltuutettu). SM kiinnitti huomiota siihen, että luonnoksesta ei ilmene, miten lastensuojelu- ja rikosprosessi yhteensovitetään, kun (vakavan) rikollisen teon tehnyt on alle 15-vuotias.

Lastensuojelun keskusliitto (LSKL) katsoi, että on tärkeä varmistaa, että palvelun tuottamisessa tunnistetaan palveluun sijoitettavien lasten ikäjakautuma ja kehitysvaiheet. Muun muassa ETENE katsoi, että alle 12-vuotiaiden sijoittaminen suljettuun palveluun ei ole lapsen edun mukaista ja jatkovalmistelussa tule harkita ikärajan tai muun suojaavan mekanismin käyttöönottoa lapsen oikeuksien ja kehityksen turvaamiseksi. Myös moni muu lausunnonantaja katsoi, että alle 12-vuotiaiden lasten sijoittamista suljettuun laitospalveluun ei pidetty perusteltuna lapsen oikeuksien kannalta. Suljetun laitospalvelun ikärajaattomuus olisi ristiriidassa sen kanssa, mitä lainsäätäjä on arvioinut erityisen huolenpidon ikärajan osalta (THL, VKK, Vantaan ja Keravan hyvinvointialue, MIELI ry). SOS-Lapsikylä viittasi lausunnossaan HE 225/2007 vp, 35–36 oleviin kriittisiin arvioihin alle 12-vuotiaiden lasten sijoittamisesta erityisen huolenpidon jaksolle. THL toi esiin, että ehdotettava sääntely mahdollistaisi sen, että alle 12-vuotias sijoitetaan suljettuun palveluun vain siksi, että hän on liian nuori EHO-jaksolle.

Erityisen huolenpidon jakson järjestäminen, päätös ja toimeenpano

EHO:a koskevia ehdotuksia, kuten sisällöllisen sääntelyn siirtämistä 11 luvusta 10 lukuun, päätöksentekorakenteen muuttamista ja jakson pidentämismahdollisuutta, pääosin kannatettiin.

Ehdotus psykologin lausunnon välttämättömyydestä EHO-jakson sijoituspäätöksen yhteydessä jakoi näkemyksiä. Ehdotusta vastustivat muun muassa Suomen Psykologiliitto, MIELI ry, LSKL, Keski-Suomen hyvinvointialue ja muutama palveluntuottaja, mutta esimerkiksi Hyvinvointiala HALI ry ja useampi hyvinvointialue kannattivat ehdotusta. Muutama ehdotti sääntelyn muuttamista niin, että psykologin lausunto olisi lähtökohtaisesti välttämätön, mutta pääsäännöstä voitaisiin poiketa tietyin edellytyksin. Ratkaisuksi ehdotettiin myös arviointiprosessien ja lausuntojen saatavuuden kehittämistä sekä psykologien toimien lisäämistä hyvinvointialueille. Joidenkin hyvinvointialueiden mukaan lausuntoja on jouduttu tilaamaan ostopalvelopsykologeilta, jotka eivät tavanneet lasta kuin kerran tai lapsen kieltäytyessä eivät lainkaan tai lausunto on saattanut perustua pelkkään kirjalliseen aineistoon. Psykologiliiton mukaan ehdotus voisi lisätä lääkäreiden työmäärää.

Keski-Suomen hyvinvointialue katsoi, että EHO-päätöksen valmistelu pitäisi laajentaa koskemaan muuta lapsen tilanteen tuntevaa sosiaalityöntekijää tai johtavaa sosiaalityöntekijää lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän lisäksi. Kymenlaakson hyvinvointialue ehdotti jakson päättämiseen liittyvän päätöksen päätöksentekijän selkiyttämistä siten, että sen voisi valmistella ja päättämisestä päättää lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

Lapsen omassa sijaishuoltopaikassa toteutettavaan EHO-jaksoon todettiin joissakin lausunnoissa liittyvän haasteita muun muassa henkilöstön osaamisen ja jakson konkreettisen toteuttamisen näkökulmista. Toisaalta tunnistettiin, että ehdotus helpottanee EHO:lle pääsyä ja vähentänee palveluun jonottamista.

Ehdotukseen lapsen sijaishuoltopaikan irtisanomismahdollisuudesta varauksellisesti tai kielteisesti suhtautuneet korostivat, että irtisanominen ei välttämättä tukisi lapsen kuntoutumisprosessia ja sillä voisi olla enemmän kielteisiä kuin myönteisiä vaikutuksia. Irtisanominen saattaisi lisätä ihmissuhteiden katkeamista ja sijaishuoltopaikkojen muutosten määrää. Moni lausuja katsoi, että irtisanomista ei tulisi perustella pelkästään säästösyillä. Toisaalta ehdotettiin (Helsingin kaupunki) muotoilun ”mikäli irtisanominen ei ole lapsen edun vastaista” poistamista pykälästä.

Valtioneuvoston oikeuskanslerin mukaan EHO:n osalta tulisi selostaa perustuslakivaliokunnan tulkintakäytäntöä ja arvioida jaksoon sisältyviä rajoituksia kokonaisuudessaan suhteessa aiempaan tulkintakäytäntöön. AVI:en mukaan luonnoksessa ei ole arvioitu riittävästi EHO-jakson pidentämisen ja suljetun laitospalvelun perustamisen vaikutuksia EHO:n saatavuuteen.

THL:n ja CGI Suomi Oy:n mukaan mahdolliset muutokset nykyisiin EHO:n tiedonhallintaratkaisuihin saattavat vaikuttaa voimaantumiseen ja tämä tulisi huomioida jatkovalmistelussa.

Rajoituksia sijaishuollossa koskeneet ehdotukset

Yleisesti ottaen valtaosa lastensuojelun sijaishuollon toimijoista piti sääntelyehdotuksia ja etenkin uusia toimivaltuuksia pääosin kannatettavina ja käytännön arkea selkiyttävinä.

Voimakeinojen käytön mahdollisuuden sallivia ehdotuksia koskien tuotiin useassa lausunnossa esiin, että voimakeinojen käsite tulisi määritellä ja avata voimankäytön suhde kiinnipitoon. Lisäksi tuotiin esiin, että tarkennettaisiin, minkälaisia voimakeinoja kunkin toimivaltuuden osalta tarkoitetaan. Lausunnoissa toivottiin myös tarkempaa määrittelyä suhteessa voimakeinojen käytön liioitteluun. Useat lausunnonantajat kiinnittivät myös huomiota voimakeinojen käytön koulutuksen ja vahvan toimeenpanon tuen välttämättömyyteen.

Yhteydenpidon rajoitusta koskevan ehdotuksen osalta esitettyä mahdollisuutta rajoittaa lapsen yhteydenpitoa henkilöihin, joita ei kyetä tunnistamaan, pidettiin laajasti perusteltuna. Useassa lausunnossa kuitenkin todettiin, että olisi tärkeää varmistaa, ettei sääntely johda lapsen yhteydenpidon rajoittamiseen suhteettoman paljon, vaan yhteydenpito läheisiin turvataan riittävästi. EOAK kiinnitti jatkovalmistelua ajatelleen huomiota siihen, että rajoituksen kohde olisi yksilöitävä jollain tavalla, jotta se täyttäisi tarkkarajaisuuden edellytyksen. Lisäksi olisi arvioitava minkälaisia oikeusturvajärjestelyjä ehdotettu yhteydenpidon rajoittaminen mahdollisesti edellyttäisi. Muun muassa THL ja Valvira toivat lausunnoissaan esiin, miten toimittaisiin, kun rajoituspäätöstä tehtäessä nimeämättä jääneen henkilön henkilöllisyys selviää myöhemmin. Päätöstoimivallan laajentamista laitoksen johtajan sijaiselle pidettiin hyvänä, koska se varmistaisi kiireellisiin tilanteisiin reagoimisen nykyistä paremmin myös virka-ajan ulkopuolella tai kun johtaja ei ole tavoitettavissa. Joissain lausunnoissa kaivattiin tarkempaa määrittelyä siitä, kenelle päätösvalta tilanteissa on mahdollista delegoida. Kymenlaakson hyvinvointialue esitti pykälään lisättäväksi mahdollisuuden yhteydenpidon rajoittamisen aikana valvoa lapsen ja vanhemman tai muun läheisen henkilön välistä puhelinyhteydenpitoa.

Teknistä valvontaa koskevaa ehdotusta kannatettiin laajasti turvallisuutta lisäävänä tekijänä. Toisaalta todettiin, että kameravalvonta vähentää yksikön kodinomaisuutta ja heikentää lasten yksityisyydensuojaa, joten perustelut sen käyttöön tulisi olla selkeät ja tarkkarajaiset. Esitykseen esitettiin lisättävän sääntelyä siitä, että kameravalvonnan käyttöönotto edellyttäisi suunnitelmallista ja dokumentoitua tarveharkintaa laitoksen asiakasryhmän ja palvelutehtävän näkökulmasta. Muun muassa OM, valtioneuvoston oikeuskansleri ja EOAK nostivat lausunnoissaan samoja haasteita, joita tahot olivat nostaneet osana lausuntokierrosta koskien hallituksen esitystä sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelu-lain ja asiakasmaksulain muuttamista (ns. sosiaalihuollon teknologia esitys). Lausunnossa tuotiin esiin, että sosiaalihuoltolain muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä huomio on ollut vahvasti vanhuspalveluissa ja esitetty sääntely 48 §:n 2 ja 3 momenttia koskien on yleisluontoista ja tulkinnanvaraistakin. Valvira totesi, että mainitussa esityksessä ehdotettua sosiaalihuoltolain 47 §:n säännöstä olisi mahdollista soveltaa myös lastensuojelulain sijaishuollossa. Nyt tämän säännöksen soveltavuuteen lastensuojelussa ei ollut otettu kantaa. Hyvin monessa lausunnossa nostettiin esiin, että teknisellä valvonnalla ei saa korvata puuttuvia resursseja. Osassa lausuntoja asiasta esitettiin säädettävän nimenomaisesti.

Aineiden ja esineiden poisotto ja voimakäyttö. Sääntelyn suhde 4 c §:ään koettiin osassa lausuntoja epäselväksi. Tupakkatuotteiden ja tupakan vastikkeiden osalta toivottiin joissakin lausunnoissa mahdollisuutta harkintaan. Rahavarojen ja muiden aineiden ja esineiden, jotka eivät ole laissa kiellettyjä, osalta tulisi tarkemmin perusteluissa avata poisottamisen edellytysten täyttymistä. Osassa lausuntoja sääntelyä ehdotetussa muodossa pidettiin hyvänä. Joissakin lausunnoissa suhtauduttiin kriittisesti voimankäytön mahdollisuuteen ja tuotiin huoli asiakasturvallisuuden ja työturvallisuuden vaarantumisesta voimankäyttötilanteissa. Voimankäyttövälineiden kieltä pidettiin perusteltuna useassa lausunnossa.

Henkilöntarkastuksen osalta metallinilmaisimen käytön mahdollistamista kannatettiin lausunnoissa laajalti. POHA esitti lausunnossaan, että laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvalla henkilöllä tulisi olla oikeus käyttää välttämättömiä ja puolustettavia voimakeinoja myös henkilöntarkastuksen ja henkilönkatsastuksen toimittamiseksi. Myös SM toi esiin, että voimankäyttö on rajattu vain tiettyihin toimivaltuuksiin.

Laitoksessa ja sen piha-alueella toteutettavia kiinnipitämistä koskevia ehdotuksia kannatettiin melko laajasti, mutta monessa lausunnossa tuotiin esiin huolia ylilyöntien mahdollisuuksista ja painotettiin koulutuksen ja toimeenpanon vahvaa tukea. Muun muassa Pirkanmaan hyvinvointialueen ja THL:n lausunnoissa tuotiin esiin, että säännökseen lisätty kiinnipitämisen lyhytaikaisuuden vaatimus saattaisi joissakin tilanteissa lisätä terveydenhuollon (esimerkiksi ambulanssin) tarvetta, jos lapsi ei lyhytaikaisuuden kestäessä ehdi rauhoittua. Lapsiasiavaltuutettu esitti lausunnossaan vielä pohdittavaksi sääntelyn tarkentamisen tilanteessa, jossa lapsi tavoitettaisiin laitoksen alueen välittömästä läheisyydestä. Nyt ehdotettu sääntely lähtee siitä, että alueen ulkopuolella toimivalta liittyy lapsen siirtämiseen kuljetusvälineeseen.

Luvatta sijaishuoltopaikasta poissaolevien lasten etsintä, palauttaminen ja poliisin virka-apu

Sääntelyn tavoitteita pidettiin laajasti kannatettavina, koska luvattomat poissaolot altistavat lapsen merkittäville vaaroille, kuten hyväksikäytölle, väkivallalle tai päihteiden käytölle. Muun muassa lapsiasiavaltuutettu pitää myönteisenä sääntelyn tarkentamista ja pitää kiinniottamista ja sijoituspaikkaan palauttamista koskevia muutosehdotuksia tervetulleina.

Lausunnoissa esitettiin, että toimivaltasäännöksissä käytetty sosiaalihuollon toimivaltainen viranhaltija tulisi määritellä perusteluissa tarkemmin. Lisäksi esitettiin harkittavaksi hyvinvointialueiden keskinäisestä virka-avusta säättämistä. Perhehoitajalle toivottiin aktiivisempaa roolia perhekodista luvatta poissaolevan lapsen etsinnässä ja palauttamisessa.

Lausunnoissa laajennettuihin toimivaltuuksiin suhtauduttiin melko hyväksyvästi tai neutraalisti. Todettiin, että lapsen kiinnipitomahdollisuus autoon siirrettäessä on suojelua parantava lisäys lainsäädäntöön, mutta arjessa voi kuitenkin syntyä hämmentäviä tilanteita, jos siviiliasuinen lastensuojelulaitoksen hoito- ja kasvatushenkilöstöön kuuluva henkilö välttämättömiä voimakeinoja käyttäen siirtää äänekkäästi vastustelevaa lasta kerrostalon rappukäytävää pitkin edessä odottavaan siviiliautoon. Muutama lausujataho vastustikin kiinnipitämisen ja voimankäytön sallimista lastensuojelutoimijoille laitosalueen ulkopuolella yleisissä tiloissa siihen liittyvien riskitekijöiden vuoksi (tunnisteiden puute, tietosuoja, turvallisuuskysymykset, koulutuksen puute). Lisäksi joissain lausunnoissa tuotiin esiin huoli siitä, että säännösmuutokset nostavat poliisin antaman virka-avun kynnystä entisestään ja siten tosiasiallisesti vaarantavat muutoksella tavoitellut edut.

Ehdotuksesta oikeudesta mennä yksityisasuntoon lapsen kiinniottamiseksi lausuttiin runsaasti. Useammassa lausunnossa (mm. OM ja POHA) toimivaltuus todettiin laajaksi ja kynnys matalaksi ottaen huomioon, että kysymyksessä voi olla myös kotirauhan piiriin kuuluva asunto. Sääntelyä tulisi arvioida

yksityisyyden suojan ja kotirauhan suojan kannalta (esimerkiksi valtioneuvoston oikeuskanslerin lausunto), Joissakin lausunnoissa todettiin, että säännös kuitenkin voisi olla joissakin, turvallisiksi arvioituissa, tilanteissa tarpeen, mutta toisaalta tilanteisiin todettiin liittyvän turvallisuusriskejä sekä mahdollisuus, että sääntely saattaa heikentää poliisin virka-avun saamista tilanteissa.

Etenkin hyvinvointialueiden lausunnoissa pidettiin perusteltuna, ettei lapsen etsinnästä ja palauttamisesta enää jatkossa tehtäisi päätöstä, koska se on näyttäytynyt käytännössä aika epäselvänä ja tarpeettomana ja kirjaus asiakasasiakirjoihin nähdään riittävänä. Teknisen paikantamisen mahdollisuutta pidettiin tarpeellisenä ja oikein hyvänä. POHA totesi lausunnossaan, ettei paikannuskynnyksen madaltaminen ole mahdollista pelkin toimialakohtaisin ohjein ja suunnitelmin. Liikenne- ja viestintäministeriö, jonka hallinnonalan lainsäädäntöä sähköisen viestinnän palveluista annettu laki on, ei lausunut asiassa. SM totesi lausuvansa tarvittaessa asiasta lomakauden jälkeen. HÄKE ei antanut lausuntoa.

Ehdotus henkilöntarkastuksen toteuttamismahdollisuudesta auton tai muun kulkuvälineen välittömässä läheisyydessä, on arjen tilanteiden kannalta hyvä uudistus. Auton sisätiloissa tehtävä henkilöntarkastus on paljon hankalampi toteuttaa kuin auton läheisyydessä tehty tarkastus.

Poliisin virka-apusääntelyä pidettiin monissa lausunnoissa hyvänä ja tarpeellisenä ja etenkin mahdollisuutta, että myös sijaishuoltopaikan hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluva henkilö voi suoraan tehdä virka-apupyynnön poliisille. Lausunnoissa tuotiin esiin, että lapsen kuljettaminen ainoastaan lähimpään mahdolliseen lastensuojelulaitokseen ei aina ole tarkoituksenmukaista, vaan väkivaltaisen lapsen kuljetus tulisi järjestää suoraan varsinaiseen sijaishuoltopaikkaan. Toisaalta SM totesi, että läheisimpään lastensuojelulaitokseen ei saisi tarkoittaa pitkiä kuljetusmatkoja. SM esitti säännöksen alussa myös korostettavan virka-avun viimesijaisuutta sekä sitä, että on tärkeä säilyttää poliisin toimintaedellytyksiä hoitaa ensisijaisia tehtäviä. SM myös esitti sääntelyn alussa perusteluissa mainittavan poliisilain velvoitteesta asettaa tehtäviä olosuhteiden edellyttämään tärkeysjärjestykseen. POHA ja SM esittivät sääntelyyn vielä virka-avun pyytämisen edellytysten selkiyttämistä sekä POHA ehdotetun sääntelyn ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 22 §:n suhteen selkiyttämistä. Poliisihallituksen lausunnon mukaan ehdotettu sääntely olisi merkityksellinen vain lasta etsivän laitoksen hoito- ja kasvatushenkilökuntaan kuuluvan henkilön kannalta, sosiaalihuollon toimivaltaisen viranomaisen osalta edellä mainitun lain 22 §:n säännös kattaa mainitut tilanteet.

Ehdotettu uusi laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta ja täsmennettäväksi viraston nykyistä rakennetta. Vastaisivatko ehdotukset tätä tavoitetta? (n=56): 3=ei; 18=ei kantaa; 2=ei pääosin; 12=kyllä; 21=kyllä pääosin

Uutta Valtion lastensuojelulaitoksesta ja sen yhteydessä toimivasta koulusta ja viraston nykyisen rakenteen täsmentämistä pääasiassa kannatettiin (muun muassa AVI:t, Valvira ja lapsiasiavaltuutettu). AVI:t kiinnittivät huomiota laitoksen johtajalta edellytettävää kokemusta koskevaan vaatimukseen. Valviran mukaan viraston toiminnasta vastaavalta johtajalta tulisi edellyttää laillistetun sosiaalityöntekijän muodollista pätevyyttä sekä lastensuojelun sijaishuollon vahvaa tuntemusta. Valviran mukaan epäselvää on, miten palveluntuottajatasolla turvataan sosiaalityön ja lastensuojelun riittävä asiantuntemus sekä miten palveluyksiköitä ohjataan ja valvotaan palveluntuottajatasolla.

VKK ehdottivat muun muassa henkilöstön nimikkeiden ja kelpoisuusvaatimusten tarkempaa määrittelyä (myös tilapäisten ja vuosilomasijaisten osalta), hoito- ja kasvatushenkilökunnan virkanimikkeiden, kelpoisuusehtojen ja henkilöstörakenteen jakautumisen määrittelyä tarkemmin esimerkiksi prosenttiosuuksin ja turvahenkilöstöstä säättämistä sekä virka-avun pyytämisoikeuden lisäämistä

asetukseen ja THL:n tulosohjaajaroolin selkiyttämistä jättämällä termi ”alainen” pois laista. Lisäksi ne kiinnittävät huomiota ammatillisen ja lukio-opetuksen saatavuuden turvaamiseen suljetun laitospalvelun aika-na. Niiden näkemyksen tulisi olla oikeus laskuttaa koulupäivämaksuja yli 17-vuotiaiden opetuksen järjestämisestä ja oppimisen tukemisesta muun muassa etälukiosta koituvista erillisistä maksuista. Valtion koulukodit ehdottivat myös kuntouttavan suljetun laitospalvelun rahoittamista suoraan valtion budjetista (vuosibudjetti-arvio 9 miljoonaa euroa).

Esitys vankilan perheosaston lastensuojelupalvelun muuttamisesta Valtion lastensuojelun tuottamaksi palveluksi jakoi näkemyksiä. Palvelun nykyinen palveluntuottajataho (Kanta-Hämeen ensi- ja turvakoti ry ja Ensi- ja turvakotien liitto ry) eivät kannattaneet ehdotusta. Ne korostivat muun muassa palveluntuottajalla olevaa erityisosaamista, jota on kehitetty tiiviissä yhteistyössä RISE:n kanssa. Ne eivät pitäneet tietosuojakysymyksiin liittyviä huomioita perusteltuina. Lapsiasiavaltuutetun mukaan ehdotus voisi parhaimmillaan tehostaa ja parantaa toimintaa, mutta painotti, että perheosaston toimintaan on varattava riittävästi resursseja ja hyödynnettävä asianmukaisella tavalla tähän asti kertynyt tärkeä kokemus ja osaaminen vankilan perheosaston toiminnasta.

Valtion lastensuojelulaitoksen yhteydessä toimivan koulun johtokunnan asettamisen osalta näkemykset jakautuivat (OPH kannatti ja THL vastusti). THL ehdotti lisättäväksi uuden siirtymäsäännöksen, joka mahdollistaisi vanhan nimisen viraston sopimusten, sitoumusten ja kumppanuuksien voimassa olon jatkamisen myös uuden viraston aloittaessa toimintansa 1.1.2026. THL ehdotti johtavan rehtorin nimittämistoimivaltaa Valtion lastensuojelulaitoksen johtajalle koulun johtokunnan sijaan sekä työjärjestystä koskevan ehdotuksen perustelujen täsmentämistä koulun johtokunta huomioiden.

Valtion lastensuojelulaitoksen palvelujen tuottamisvelvollisuuteen ja kilpailuneutraliteettiin esitettiin huomioita ja toivottiin niiden täsmentämistä. Hyvill ei pitänyt ehdotusta johtokunnan lakkauttamisesta tarkoituksenmukaisena ja esitti sen kehittämistä niin, että johtokunnassa olisi paremmin edustettuna palvelua käyttävät hyvinvointialueet ja muut sidosryhmätahot.

Muut huomiot

Tutkintoon valmentavan koulutuksen (TUVA-koulutuksen) rahoitus

Suomen Kuntaliitto ja valtiovarainministeriö (VM) katsoivat lausunnoissaan, että TUVA-koulutuksen järjestäminen ei ole kuntien lakisääteinen tehtävä ja näin ollen siihen ei tule säätää kunnille korvausvelvollisuutta. VM katsoi myös, että koska koulukodeissa opiskelee vain muutamia nuoria TUVA-koulutuksessa, peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmä ei olisi oikea kanava korvata kuntien kasvavia menoja. Yksityinen koulukoti Perhekuntoutuskeskus Lauste sen sijaan kannatti ehdotettua korvausvelvollisuutta.

Muut taloudelliset vaikutukset

VM nosti esiin, ettei mahdollinen yhteensovitetun yksiköiden käynnistäminen voi lisätä hyvinvointialueiden kustannuksia informatiivisen viittaussäännöksen takia. VM:n mielestä olisi tarpeellista selkeyttää esitykseen, onko yhteensovitetun yksiköiden perustamisessa kyse vapaaehtoisesta tehtävästä.

Etenkin EOA, valtioneuvoston oikeuskansleri ja OM nostivat lausunnossaan esiin esityksen säätämisyjärjestysosita koskevia puutteita lähinnä kuntouttavan suljetun laitospalvelun oikeusturvatakeita ja ulkopuolisen henkilön turvatarkastusta koskien sekä teknistä valvontaa, kotirauhan piiriin kuuluvaan asuntoon pääsyä ja eräitä rajoitustoimia koskien. Esityksessä todettiin olevan paikoin puutteita perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntöön viittaamisessa sekä epätasaisuutta arvioitavien perusoikeusrajoitusten välillä.

Ahvenanmaan maakunnan lausunnossa nostettiin huoli ehdotetun sääntelyn voimaantuloaikataulusta erityisesti luvatta sijaishuoltopaikasta poissaolevia lapsia koskevan sääntelyn osalta. Lisäksi esitettiin huoli ruotsinkielisten lastensuojelulaitospalvelujen saatavuuden turvaamisesta erityisesti ehdotettua uutta suljettua palvelua koskien.

Useammassa lausunnossa tuotiin esiin välttämättömyys seurata ja arvioida lakimuutosten vaikutuksia systemaattisesti.

Lapsiasiavaltuutetun lausunnossa nostettiin esiin alaikäisten vankeusvankien ja tutkintavankien sijoittaminen lastensuojelulaitokseen ja viitattiin OM:n vankeuslain uudistamista koskevaan valmistelutyöhön. Myös EOA nosti asian lausunnossaan esiin. Asia liittyy lastensuojelulainsäädännön uudistamisen toisen vaiheen valmisteluun yhteistyössä OM:n kanssa. Lapsiasiavaltuutettu korosti lausunnossaan myös lastensuojelulainsäädännön kokonaisuudistuksen välttämättömyyttä. Lausunnossa kritisoitiin lainsäädännön vaiheittaisen uudistamisen jatkamista, mikä edelleen pirstaloi lakia ja vaikeuttaa sääntelyn kokonais kuvan hahmottamista. Selkiyttäminen vaatisi lain uudelleen kirjoittamisen kokonaisuudessaan. Lisäksi lausunnossa todettiin olevan epäselvää, miten nyt ehdotettavat uudistukset ja muut meneillään olevat, palveluja ja palvelurakennetta uudistavat hankkeet, siirtävät painopistettä pois viimesijaisista palveluista kohti ennaltaehkäiseviä palveluja ja lastensuojelun avohuollon palveluja painottavaa palvelurakennetta.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin, että esityksessä on kohdennettu tehtäviä suoraan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle, mikä lisää työmäärää ja hallinnollista taakkaa ja vie aikaa. Osa vastaajista piti ongelmallisena myös sitä, että lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle kohdistuu liikaa vastuuta erityisesti päätöksenteossa. Useat lausunnonantajat ehdottavat, että tehtävien jakoa ja päätösvallan laajuutta tulisi tarkastella lastensuojelulain uudistuksen toisessa vaiheessa.

Korkein hallinto-oikeus (KHO) nosti lausunnossaan esiin lastensuojelun päätöksenteko- ja muutoksenhakujärjestelmän muuttamisen ja suorasta valitusoikeudesta luopumisen vastentahtoisissa huostaanottopäätöksissä. Asia liittyy oikeuslaitostyöryhmän alustaviin ehdotuksiin lastensuojelua koskien. Asiaa ei ole valmisteltu käsillä olevan lastensuojelulainsäädännön uudistamisen 1. vaiheen hallituksen esityksessä.

Suomen Kuntaliitto ry nosti lausunnossaan esille aamu- ja iltapäivätoiminnan kustannusvastuuseen liittyviä epäselvyyksiä kuntien ja hyvinvointialueiden välillä. Epäselvyydet ovat olleet jo aikaisemmin tiedossa ja niihin pyritään löytämään ratkaisuja osana lastensuojelulainsäädännön uudistamisen toista vaihetta.

Erilliskuuleminen: TUVA-koulutuksen rahoitus

Lausuntopalautteen vuoksi esityksestä poistettiin korvausvelvollisuutta koskenut ehdotus ja korvattiin valtion rahoituksen korottamisella. Yksityisten koulukotien osalta kyseessä olisi ollut opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain muutoksesta. Lausuntopalautteen jälkeen tehdyistä muutoksista kuultiin vielä erikseen Opetushallitusta, VKK:a sekä Perhekuntoutus Laustetta ja Nuorten Ystävät ry:tä. Kaikki edellä mainitut tahot antoivat lausunnon asiassa ja kannattivat uutta esitystä. VKK toivoivat lisäksi, että esityksessä tarkennettaisiin sitä, miten rahoitus kohdennettaisiin automaattisesti vuosittain VKK:n koululle. Rahoitus tulisi VKK:n näkemyksen mukaan erottaa laskentapäivän perusteella kohdennetusta OPH määrärahasta ja vastata enemmän Valtion budjettiesitykseen budjetoitua määrärahaa.

Erilliskuuleminen: vankilan perheosastopalvelun tuottaminen

Jatkovalmistelussa vankilan perheosastoa koskeva ostopalvelukielto poistettiin, joten palvelua olisi jatkossakin mahdollista tuottaa ostopalveluna. Ehdotukseen lisättiin kahdeksan uutta vankilan

perheosastoa koskevaa pykälää. Laissa säädettäisiin jatkossa selkeästi palvelun tuottamisvastuun kuulumisesta Valtion lastensuojelulaitokselle sekä siitä, että laitoksen olisi mahdollista tuottaa palvelu paitsi itse myös ostopalveluna. Sääntelyssä on huomioitu perustuslain 124 §:n reunaehdot sekä sisällytetty sääntelyä järjestämislain 3 luvusta soveltuvien osin. Esimerkiksi yksityisen palveluntuottajan rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädettäisiin laissa. Perheosaston henkilökunnan ja perheosastolle sijoitetun vangen rangaistuksen täytäntöönpanoon osallistuvien RISE:n virkamiesten välisestä tietojen saannista ja tietojen luovutuksesta lisättiin myös säännökset. Jatkovalmistelussa kuultiin OM:n, RISE:n, THL:n, VKK:n, Etelä-Suomen aluehallintoviraston ja Valviran edustajia. THL toimitti yhden ja RISE kaksi kirjallista muistiota jatkovalmistelun aikana. THL ja RISE toivat esiin, että vankilan perheosastopalvelun tuottaminen viranomaistoimintana selkiyttäisi nykytilaan liittyviä epäselvyyksiä esimerkiksi tietojenvaihtoon ja vastuukysymyksiin liittyen. Etenkin RISE suhtautui kriittisesti ehdotukseen siitä, että jatkossakin vankilan perheosastopalvelu olisi mahdollista tuottaa ostopalveluna. Myös OM pohti palvelun tuottamisen antamista yksityiselle toimijalle perustuslain 124 §:ään liittyvien reunaehtojen näkökulmasta. Keskustelussa nostettiin esiin palvelun tuottamisen erityisyys vankilan toimintaympäristössä tapahtuvana. OM esitti myös tietojenvaihtoon liittyvien säännösten tarkentamista. Sääntelyssä on pyritty ottamaan huomioon keskustelussa esille nousseita huolia.